

Kompetensförsörjningsanalys 2022

Innehåll

Kompetensförsörjningsanalys 2022	1
Bakgrund	3
Kompetensförsörjningsanalys	5
Lägesbild över personer i arbete, arbetslöshet eller studerande	5
Prognos lång sikt	6
Långsiktig prognos uppdelat utifrån färdplanens utpekade branscher	8
Prognos kort sikt	9
Kompetensförsörjningsanalys – branschuppdelad	11
Logistik, transporter och e-handel	11
Samhällsplanering, bygg och anläggning	13
Tillverkningsindustri	14
Innovation och omställning	15
Digitalisering och IT	15
Besöksnäringen	16
Skola, vård och omsorg	17
Förslag på uppdrag att arbeta vidare med:	19

Bakgrund

I kommunplan 2022 med utblick 2025 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att ta fram en kompetensförsörjningsanalys, tillsammans med offentliga aktörer och näringslivet. Analysen ska omfatta kommunens geografiska område, vara på kort och lång sikt, samt ligga till grund för dimensionering av platser i såväl gymnasieskolan som vuxenutbildningen.

Analysen har arbetats fram under våren-sommaren 2022 och bygger på insamlade data och reflektioner från:

- Semaforens¹ framarbetade underlag som bygger på Arbetsförmedlingens yrkesprognos
- Kompletterande enkät som skickats till arbetsgivare inför Semaforens workshop den 7 april.
- Nationella och regionala branschspecifika rapporter
- Digitalt planeringsverktyg som bland annat visar pensionsavgångar, antal lediga platser i närtid och antal arbetssökande i olika områden.
- Regionala trender och prognoser och långsiktiga bedömningar av olika utbildningsområden 2035
- SCB:s² Regionala matchningsindikatorer
- SCB:s Supercrossdatabas
- Arbetsförmedlingens uppgifter om arbetssökande och lediga platser
- Erfarenheter från ett stort antal företagsbesök genomförda under 2021-2022
- Gävle kommuns kompetensförsörjningsplan

För att ta fram analysen har representanter från kommunens olika verksamheter, Region Gävleborgs kompetensstrateg och medarbetare från Arbetsförmedlingen varit involverade. Näringslivets syn har inhämtats genom branschernas egna rapporter, svar på olika enkäter samt statistik som bygger på företagens rapportering till olika sökmotorer. Information har också inhämtats vid de företagsbesök som kommunen gjort, där frågan diskuterats.

I analysen har ansatsen varit att gruppera yrken utifrån de branscher och områden som pekas ut i Färdplanen för Gävle kommuns näringslivsarbete (Antagen av KS den 12 april 2022). De utpekade branscherna är där kommunen bedömer att Gävle sticker ut i ett nationellt perspektiv och kan erbjuda särskilt bra förutsättningar och tillväxtmöjligheter. De utpekade områdena bedöms också viktiga för att näringslivet ska

¹Semaforen är ett signalsystem över vilken kompetens som arbetslivet i länet behöver, [Semaforen - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](https://regiongavleborg.se)

² Statistiska centralbyrån

utvecklas och må bra i vår region. Aktuell analysen innehåller även ett avsnitt där kompetensbehovet inom vård, skola och omsorg estimeras.

Det långsiktiga perspektivet bygger på SCB:s Regionala trender och prognoser och långsiktiga bedömning av olika utbildningsområden 2035. För bedömningar på kort sikt utgår rapporten främst ifrån Semaforens årliga sammanställning samt bearbetade data som samlats in från företagens annonsering av arbetskraft. Observera att data är inhämtad före, under och efter pandemins effekter, vilket troligen påverkar analysen på kort sikt. Därför anses löpande uppföljning årligen vara nödvändig.

Analysen ligger i linje med Riksdagens beslut (16/6-22) att arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering av vissa utbildningar på gymnasial nivå, [Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning](#) [Utbildningsutskottets Betänkande 2021/22:UbU25 - Riksdagen](#) samt, [Skollag \(2010:800\) Svensk författningssamling 2010:2010:800 t.o.m. SFS 2022:1319 - Riksdagen.](#)

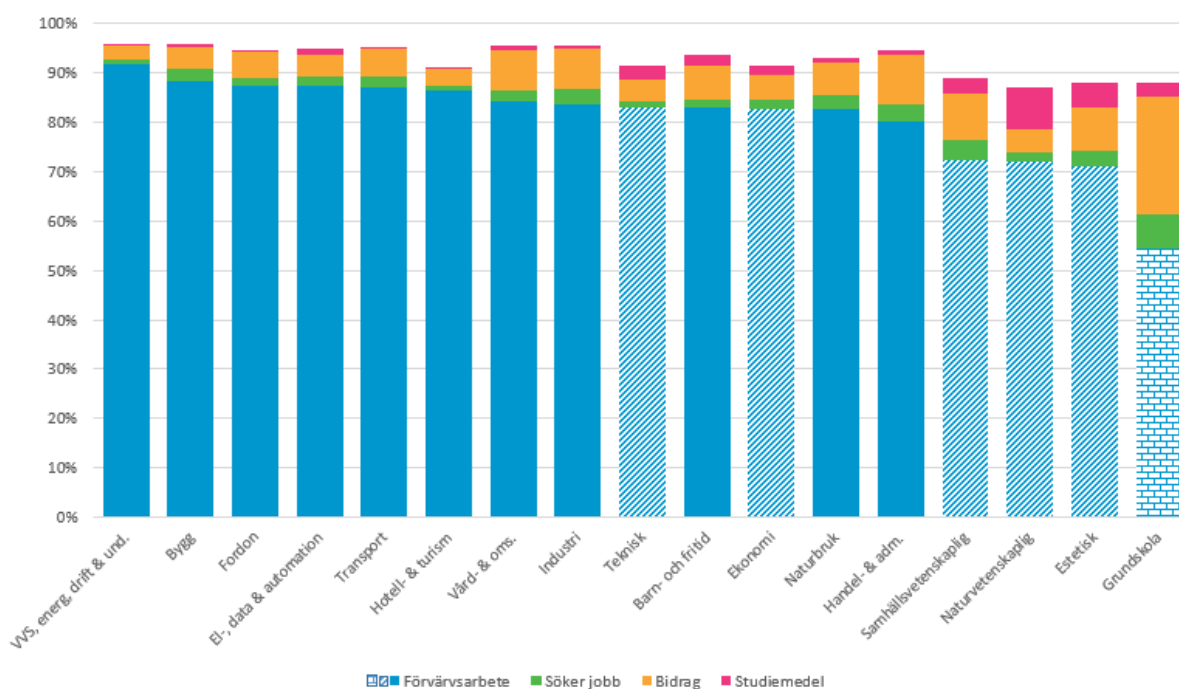
Den insamlade datan grundar sig på den senast tillgängliga datan, som omfattar arbetsmarknadsområde Gästrikland utifrån rörlighet av inpendlande och utpendlande arbetskraft, där Gävle är tillväxtmotor. Analysen utgår också från Regeringens beslut angående dimensionering av gymnasial utbildning med krav på att minst tre kommuner samverkar. Den långsiktiga prognosen, SCB- regionala trender och prognoser, baseras på Gävleborg.

Kompetensförsörjningsanalys

Lägesbild över personer i arbete, arbetslöshet eller studerande

Diagrammet nedan visar i vilken utsträckning personer med gymnasial utbildning arbetar, söker arbete eller studerar (2019, senast tillgänglig data). Det tydligaste budskapet är att de som går ett yrkesprogram har en högre förvärvsfrekvens än genomsnittet av alla i befolkningen. **Av de som gått ett yrkesprogram jobbar i snitt 85 procent jämfört med 75 procent av de som gått ett studieförberedande program och inte läst vidare.**

Figur 1. Huvudsaklig inkomst för befolkningen 20-64 år fördelat på gymnasieprogram. Andel som förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande. Gästrikland 2019

Figur 1; källa SCB-Monadatabasen

Av högskoleförberedande utbildningar i stapeldiagrammet ovan kan man se att högst arbetslöshet råder för personer med högst samhällsvetenskaplig utbildning och estetiska programmet.

Observera även att det finns ett glapp i vardera stapeln upp till 100 % vilket innebär att det finns ett antal personer som inte har någon registrerad inkomst alls.

Slutsatsen är att yrkesprogrammen är en mycket effektiv väg att få kontakt med arbetsmarknaden och bli självförsörjande. De som väljer ett studieförberedande program **bör göra det med syftet att läsa vidare i en högre utbildning (högskola, universitet, yrkeshögskola).**

Prognos lång sikt

Tabellen nedan visar SCB:s framräkning av hur stor brist eller hur stort överskott det kommer vara på arbetsmarknaden för de som genomfört olika gymnasieutbildningar om gymnasieskolans utbildningsplatser fortsätter att hålla samma dimensionering som idag fram till 2035. Hotell- och turism finns också som gymnasieprogram men är inte tillräckligt stort program för att tas med i ett statistiskt underlag.

Utbildning	Utbud		Arbetar med yrke som matchar		
	2035	Utbud i %	utb. % 2019		Förvärvsarb. 2019
Vård- och omsorg	-3 596		-47%	66%	84%
Industri teknisk	-1 793		-31%	53%	84%
Naturbruk	-451		-17%	36%	86%
El-, data- och kommunikationsteknik, automation	-419		-9%	62%	87%
Fordon	-168		-4%	63%	88%
Bygg	-53		-1%	68%	88%
VVS, energi, drift och underhåll	16		+1%	69%	92%
Handels- och administration	113		+3%	38%	80%
Restaurang- och livsmedel	168		+5%	40%	81%
Barn- och fritids	433		+11%	35%	84%
Transport	1 269		+34%	56%	87%
Högskoleförberedande	2 824		+19%		75%

Tabell 1; källa: SCB Regionala trender och prognoser samt Skolverket. Prognostiserat behov av antalet utbildade på gymnasial nivå år 2035 i Gävleborgs län, Andel som arbetar i yrke som matchar utbildningen samt andel förvärvsarbetande år 2019.

- Den största bristen prognostiseras råda inom **Vård- och omsorg följt av Industritekniska.**
- Statistiken visar överskott på utbildade från **Transport**, vilket kan ge underlag för beslut att dra ner på utbildningsvolymerna. Denna slutsats bör dock göras med försiktighet. SCB har grundat sin bedömning på utbildningsvolymerna som fanns strax före 2020. Under den perioden ökade gymnasieskolan, vuxenutbildningen och arbetsmarknadsutbildningen sina volymer väsentligt.
- För några utbildningsprogram visar statistiken att hen **inte arbetar med det man utbildar sig till (3:e kolumnen som är grön, tabell 1)**. I dessa fall är kanske inte svaret på arbetsgivarnas upplevda brist en större utbildningsvolym utan andra åtgärder.
- Barn- och fritidsprogrammet, på i den kommunala gymnasieutbildningen i Gävle, har två inriktningar; barnskötare/elevassistent och väktare. **64 % av årets elever som valt inriktning väktare är flickor.**
- Den sista kolumnen i tabell 1 visar andelen Förvärvsarbetande (finns mer utförlig i figur 1 ovan). Samtliga yrkesutbildningar har 80 procent eller högre andel förvärvsarbetande. Av de som gått en utbildning inom barn och fritid

förvärvsarbetar 84 procent, men arbetar endast till 35 % med ett arbete som matchar utbildningen. **De med en barn- och fritidsutbildning har en förvärvsfrekvens som är nära 10 procentenheter högre jämfört med de som har en högskoleförberedande gymnasieutbildning** och som inte valt att läsa vidare.

- **Högskoleförberedande utbildningar;** Det är lätt att göra bedömningen att minska antalet platser på högskoleförberedande utbildningar då överskottet på dessa bedöms bli så stort enligt tabell 1. Med tanke på den stora bristen på kompetens med högre utbildning (ingår ej i denna analys men vida känt utifrån olika branschrappporter) bör fokus här vara mer att motivera till att gå vidare till högre studier, att öka yrkes- och valkompetens inför val av karriärvägar och öka samverkan och kontakten med näringslivet under studietiden. Det skulle kunna medföra att det bedömda överskottet minskas liksom den prognostiserade bristen på många yrken med krav på högskoleutbildning.
- **Inflation och konjunktursvängningar** kan påverka framför allt den kortsiktiga efterfrågan på kompetens. Byggsektorn har var en sådan sektor som tidigare har drabbats. Samtidigt finns stora infrastruktursatsningar, regionala och lokala med statlig finansiering som skulle kunna väga upp eventuell nedgång av efterfrågan utifrån inflation och konjunktur.

I tabell 2 nedan finns uppgifter om fördelning av antalet och andelen i de olika utbildningsprogrammen i Gästrikland. Sammanlagt studerar 48 % av eleverna på ett yrkesprogram och 52 % på ett högskoleförberedande program. Utifrån behovet bör andelen i yrkesprogram öka.

Utbildning	Gym	Komvux	Andel
Vård- och omsorg	186	281	8%
Industri teknisk	293	54	6%
Naturbruk	145	1	3%
El-, data- och kommunikationsteknik, automation	257	66	6%
Fordon	125	22	3%
Bygg	356	29	7%
VVS, energi, drift och underhåll	142	11	3%
Handels- och administration	193	14	4%
Restaurang- och livsmedel	71	75	3%
Barn- och fritids	207	75	5%
Transport	116	21	2%
Högskoleförberedande	3 000		52%

Tabell 2; Antal studerande i Gästrikland 2021 på nationella Gymnasieskolor och Komvux (mer än 400 poäng) samt andel av samtliga studerande; Källa Skolverket

Långsiktig prognos uppdelat utifrån färdplanens utpekade branscher

- **Skola, vård och omsorg: Kraftigt behov av fler utbildningsplatser** samt att motivera fler ungdomar att välja denna karriärväg.
- **Tillverkningsindustri: Kraftigt behov av fler utbildningsplatser** samt att motivera fler ungdomar att välja denna karriärväg. Hög andel personer som är **55 år eller äldre**. Dessutom väljer en hög andel att lämna yrket för andra arbeten som i sin tur påverkar kompetensbristen ytterligare.
- **Logistik, transport och e-handel: Den snabba digitala utvecklingen påverkar traditionell handel** där E-handel tar mer andelar. Strukturomvandlingen medför överflyttade sysslor i handeln från kassatjänst till stöd till självservice, plockning av varor och distribution av dessa. Det finns ett extra stort behov av att följa utvecklingen löpande och vilken efterfrågan på kompetens företagen har behov av.
- **Besöksnäring:** Enligt SCB prognos indikeras balans. Inom besöksnäringens branschen finns stor personalomsättning och rörlighet. Kompetensbehovet påverkas av att många väljer att lämna branschen för andra yrken samtidigt som branschen erbjuder yrken som stora delar av den tillgängliga arbetskraften söker sig till, även personer utan formell utbildning. **Här kan andra åtgärder** än utökning av antal platser vara relevant att undersöka vidare.
- **Samhällsplanering, bygg och anläggning:** Enligt SCB långsiktiga prognos indikerar antal utbildningsplatser att vara i balans. Här finns dock **obalans inom programmet** med tydligt behov av att få fler elever motiverade att välja andra inriktningar än trä ex. VVS, el, betong med flera
- **Digitalisering och IT:** Prognosen visar **brist på kompetens på gymnasial nivå inom till exempel el, data och kommunikation**. I takt med den stora digitala utvecklingen kommer behovet av arbetskraft och kompetens att **öka ytterligare**. Vilket gör att den bedömda bristen kommer att bli än större.

Sammanfattningsvis visar tabellen att det år 2035 kommer finnas stora över- och underskott på arbetsmarknaden i det fall man fortsätter utifrån samma dimensionering av gymnasieutbildningar som idag. Det är i hög grad ett väglednings- och informationsproblem att motivera ungdomar att välja utbildningar som leder till arbete, särskilt inom bristyrken. Samtidigt behöver underskottet av personella resurser ökas genom att fler ungdomar fullföljer gymnasieutbildning och därmed ökar chansen till att etablera sig på arbetsmarknaden.

Prognos kort sikt

Semaforens årliga sammanställning (2022) av bristyrken. Semaforen arbetar med att prioritera vilka bristyrken som är mest akut att lösa.

Yrkesgrupp	Högskolenivå (SeQF nivå 6-8)	Yrkehögskolenivå (SeQF nivå 5-6)	Gymnasial nivå (SeQF nivå 4)
Administration- ekonomi och juridik		Bygglövshandläggare Redovisningsekonom Upphandlare/inköpare	
Bygg och anläggning		Byggproduktionsledare	Anläggningsarbetare Anläggningsförare Golvläggare Plattsättare, Betongarbetare VVS-montör, Murare
Data/IT	Systemutvecklare IT/Dataingenjör	Mjukvaru- och systemutvecklare IT-Säkerhetstekniker Mjukvarutestare	
Handel		Affärsutveckling E-handel*	
Hotell, restaurang och storhushåll			Kock
Hälsa- och sjukvård	Psykolog Specialistläkare Psykiatrijuksköterska Distriktssköterska*		Undersköterskor
Installation, drift och underhåll	Elkraftsingenjör	Elingenjör Järnvägstekniker, ban- el- & signalkompetens	Elektriker, Fordons- & Lastbilsmekaniker Nätverkstekniker
Pedagogiskt arbete	Förskollärare Lärare i fritidshem/Fritidspedagog Grundskole- och gymnasielärare Yrkeslärare		
Socialt arbete	Socialsekreterare Polis		
Tillverkningsarbete	Automationsingenjör Maskiningenjör		CNC operatör, trä- & metall Maskin-/processoperatör Underhållsmekaniker
Transport			Yrkesförare

Tabell 3. * Nya bristyrken för 2022 [Bristyrken idag - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](https://regiongavleborg.se)

Nedan tabell innehåller nyckeltal kring yrken i Gästrikland branschgrupperad utifrån antagen färdplan (Tillverkningsindustri är inte begränsad till elintensiv tillverkningsindustri).³

Område	Sysselsatta	Andel +55	Andel gymnasie- utbildade	Andel kvinnor	Andel utrikes- födda	Antal arbets- lösa*	Förändring arbets- lösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Skola, vård och omsorg	12 620	23%	45%	82%	23%	1 169	-3%	4 119	+79%
Tillverkningsindustri	5 402	29%	74%	13%	8%	436	-29%	382	+67%
Logistik, transporter och e-handel	3 489	25%	73%	14%	13%	689	-2%	254	+17%
Samhällsplanering, bygg och anläggning	3 051	22%	82%	3%	7%	342	-29%	177	+53%
Besöksnäringen	2 846	18%	59%	64%	40%	752	-14%	636	+11%
Digitalisering och IT	1 831	21%	31%	21%	8%	368	+5%	294	-38%

Tabell 4. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta 2020, Arbetssökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen

- Den näringsgren som på grund av åldersavgångar måste ersätta störst andel anställda är Tillverkningsindustrin då nära 30 procent är över 55 år.
- Skola, vård och omsorg domineras av kvinnor då mer än 8 av 10 anställda är kvinnor.
- Besöksnäringen har också en övervikt av kvinnor medan övriga näringsgrenar domineras kraftigt av män.
- Besöksnäringen är den näringsgren som har högst andel utrikesfödda anställda.
- Andelen arbetssökande har företrädesvis minskat mest bland de som söker sig till tillverkningsindustrin och samhällsplanering, bygg och anläggning.
- Under första halvåret 2022 har antalet nyanmälda annonserade tjänster ökat i samtliga branscher förutom digitalisering och IT, jämfört med första halvåret 2021.

Antalet nya platser som fångas in via Arbetsförmedlingens Platsbank är mer en signal om hur behovet av arbetskraft och kompetens förändras. Cirka 30 procent av alla lediga tjänster kommer till Arbetsförmedlingens kännedom. De flesta jobb tillsätts utan att behovet anmäls till Arbetsförmedlingen. Arbetsgivare arbetar kontinuerligt med kortare och längre anställningar. Under tiden byggs det upp nätverk som arbetsgivare

³ Statistik på personer som arbetar med Innovation och omställning finns ej tillgängligt då den ej är branschspecifik utan en kompetens som är en förutsättning inom i stort sett alla branscher för att vara konkurrenskraftig i den snabba exponentiella utveckling som sker

och arbetstagare verkar inom. Av den orsaken tar det längre tid för utrikesfödda och unga att ta sig in på arbetsmarknaden då de inte har samma tillgång till nätverk.

Kompetensförsörjningsanalys – branschuppdelad

I följande avsnitt bryts branschgrupperingen ner till olika yrken och beskriver sysselsättningen och de utbildningar (gymnasial nivå) som avser förse arbetslivet med den kompetens som efterfrågas.

Logistik, transporter och e-handel

Arbetslivet är inom detta område är inne i en stor strukturförändring. Under en initial fas är produktionen kraftigt arbetskraftsintensiv med låga kompetenskrav. Efter en tids tillväxt och konsolidering robotiseras sannolikt lagerhanteringen varför antalet sysselsatta minskar. Kompetenskraven stiger på de som fortfarande är sysselsatta inom området. Vid intervjuer med arbetsgivare säger några av de större aktörerna att de "enkla jobben" aldrig kommer att försvinna helt. Det är dock oklart hur många de kommer vara. Kompetenser inom logistik och process är det som kommer att efterfrågas. På gymnasial nivå är det främst kompetens inom process (industriprogrammet) och automation (el- och energiprogrammet) som kommer att efterfrågas.

Den snabba digitala utvecklingen påverkar traditionell handel där e-handel tar mer andelar av den totala försäljningen. Svensk Handels rapport "Läget i handeln" visar att e-handel kommer utgöra 31-40 % av den totala detaljhandeln år 2030 och att så hög andel som drygt hälften av sällanköpshandeln. [Ny prognos: E-handeln kan stå för 40 % av all detaljhandel 2030 - Svensk Handel](#)

Samma rapport säger även att uppåt 35 000 arbetstillfällen kommer att försvinna.

Andra och nya kompetenser kommer att efterfrågas, exempelvis inom kundservice, marknadsföring, varumärkesbyggnad, IT- kompetens, logistik, distribution, utvecklare, projektledare med flera.

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen

Område	Sysselsatta	Andel +55	Andel gymnasieutbildade	Andel kvinnor	Andel utrikesfödda	Antal arbetslösa*	Förändring arbetslösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Yrkesförare	1 189	29%	78%	9%	5%	223	+9%	74	-1%
Lagerarbetare	850	16%	70%	27%	13%	175	-15%	89	-1%
Fordonmekaniker	557	19%	83%	4%	11%	175	-1%	41	+5%
Busschaufför	389	41%	62%	14%	54%	96	+9%	6	+0%
Transportledare	182	27%	70%	27%	5%	9	-25%	19	+111%
Hamnarbetare	167	22%	72%	13%	5%	9	-18%	2	+0%
Lokförare	155	22%	39%	16%	3%	2	+0%	23	+475%

Tabell 5. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland i viktiga yrken inom Logistik, transporter och e-handel 2020, Arbets sökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen

- Yrkesförare och Transportledare har 29 respektive 27 % som är över 55 år.
- Kvinnor är underrepresenterade i alla yrken
- Andelen utrikesfödda ligger på 54 % för busschaufförer.
- Lokförare, som är en yrkeshögskoleutbildning, sticker ut markant gällande ökning av antal annonserade tjänster jämfört med året innan.

Gävle har ett antal snabbväxande företag inom E-handel som vittnar om behovet av att anställa medarbetare. Konsumenternas ändrade köpbeteende och företags inkösrutiner skapar goda förutsättningar för tillväxt och därmed ökat behov av att anställa. Anställningsbehovet omfattar flera olika kompetensområden och ökar konkurrensen av kompetenser inom exempelvis logistik, IT och service.

Den tillgängliga statistik som finns idag inom butikssäljare inom dagligvaruhandel omfattar företagssäljare, marknadsanalytiker och marknadsförare. Den visar att utbildningsutbudet ligger i balans men att det sker en förändring och att programinnehållet inom relevanta utbildningar behöver formas och utvecklas tillsammans med branschen.

Samhällsplanering, bygg och anläggning

Område	Sysselsatta	Andel +55	Andel gymnasieutbildade	Andel kvinnor	Andel utrikesfödda	Antal arbetslösa*	Förändring arbetslösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Träarbetare	773	20%	87%	1%	7%	82	-20%	39	+30%
Elektriker	581	19%	90%	2%	5%	63	-22%	45	+309%
VVS-montör	402	23%	85%	1%	5%	32	-27%	29	-9%
Anläggningsarbetare	299	22%	71%	2%	4%	32	-16%	22	+267%
Målare	228	24%	76%	12%	9%	31	-52%	9	+800%
Murare och plattsättare	169	21%	88%	1%	9%	31	-52%	6	+500%
Betongarbetare	144	27%	72%	1%	22%	18	-42%	1	+0%
Driftstekniker vid värme- och vattenverk	140	26%	66%	8%	7%	14	+27%	13	+117%
Ställningsbyggare	87	15%	66%	1%	14%	19	-30%	3	+200%
Takmontörer	80	20%	69%	0%	6%	3	-40%	10	-63%
Plåtslagare	77	27%	82%	0%	3%	7	-13%	0	
Golvläggare	71	21%	80%	0%	3%	10	+25%	0	

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen.

Tabell 6. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland i viktiga yrken inom Samhällsplanering, bygg och anläggning 2020, Arbetsökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen

- Det största yrkesområdet inom branschen är träarbetare. Det är också den största inriktningen inom gymnasieprogrammet Bygg- och anläggning. De tre största yrkesinriktningarna (Träarbetare, Elektriker och VVS-montör) tillsammans med murare, är de yrken som har högst andel med utbildning i sitt yrke.
- Inom yrkesgrupperna betongarbetare, driftstekniker vid värme- och vattenverk samt plåtslagare fyller en av fyra 65 år inom 10 år.
- Andelen sysselsatta kvinnor är mycket lågt inom samtliga yrken. Endast målare och driftstekniker uppvisar en något högre andel, 12 respektive 8 procent, jämfört med övriga yrken.
- Ställningsbyggarna uppvisar en särställning. De sysselsatta inom yrket är till stor del utbildade, nära en av tre har inte en avslutad gymnasieutbildning.
- Andelen utrikes födda är högst inom betongarbetare och ställningsbyggare.
- Antalet arbetssökande är begränsat för samtliga yrken och har minskat för alla yrken förutom golvläggare samt driftstekniker vid värme- och vattenverk.
- Sedan 2021 har antalet annonseringar av arbetskraft ökat stort för de flesta yrken.

Tillverkningsindustri

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen.

Område	Sysselsatta	Ande l +55	Andel gymnasi e- utbildade	Andel kvinno r	Andel utrike s- födda	Antal arbets- lösa*	Förändrin g arbets- lösa	Antal nya platser*	Förän dring nya platse r
Övriga maskin- och processoperatörer vid stål- och metallverk	1 674	32%	77%	20%	9%	19	-30%	28	+250%
Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	1 213	25%	75%	13%	10%	152	-31%	31	-52%
Underhållsmekaniker	742	35%	78%	2%	4%	49	-36%	124	+20%
Produktionschefer inom tillverkning	454	23%	49%	12%	4%	0	+0%	0	+0%
Processoperatörer, papper	300	31%	72%	18%	4%	12	+9%	42	+0%
Svetsare och gasskärare	261	25%	82%	2%	12%	139	-23%	105	+556%
Industrielektriker	253	22%	79%	7%	6%	30	-40%	29	+93%
Processoperatör - metallproduktion	241	23%	79%	16%	8%	11	-56%	4	+0%
Processoperatör - pappersmassa	127	30%	68%	8%	6%	16	+7%	5	-50%
Operatörer inom sågverk m.m.	122	26%	66%	4%	8%	6	-25%	14	+75%
Verktygsmakare	15	33%	87%	0%	13%	2	-33%	0	+0%

Tabell 7. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland i viktiga yrken inom tillverkningsindustri 2020, Arbetssökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen

- Andelen som kommer att fylla 65 år inom 10 år är relativt högt. Inom yrkesgrupperna övriga processoperatörer, underhållsmekaniker, processoperatörer - pappersmassa och verktygsmakare gäller det 30 procent eller fler.
- Genomgående förefaller det svårt att rekrytera kvinnor eller utrikes födda till samtliga yrken.
- Inom fler yrkesgrupper har antalet nya platser ökat jämfört med föregående år, exempelvis svetsare som har ökat markant.

- Antalet arbetssökande har minskat i de flesta yrkesgrupper, vilket visar att tillgången på arbetskraft har minskat.

Innovation och omställning

Klimatförändringarna innebär att hela vårt samhälle står inför en omvälvande omställning. Andelen äldre i befolkningen ökar betydligt mer än människor i arbetsför ålder samtidigt som flera branscher tydligt deklarerar kompetensbrist. Det är två av de utmaningar som samhället står inför och som vi vet kräver förändring, förändringar som idag är okända för oss. Därför blir innovation avgörande.

Regeringskansliet definition av innovation lyder: "Innovation handlar om nya eller bättre lösningar som skapar värde för samhälle, företag och individer. Området omfattar planer och åtgärder för att utveckla och stärka innovations- och förnyelsekraften hos svenska företag inom många samhällsområden." Innovation och omställning är inte en egen bransch utan ingår och är en förutsättning för att alla branscher ska kunna skapa en sund och hållbar utveckling.

Digitalisering och IT

I takt med den stora digitala utvecklingen kommer behovet av arbetskraft/kompetens att öka ytterligare. Vilket gör att den bedömda bristen sannolikt kommer att bli än större.

Utvecklingen inom IT-branschen är både snabb och omvälvande. Det är ett kompetensområde som går in i många andra, då digitaliseringen genomsyrar hela näringslivet. Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv kommer därför IT-kompetensen vara avgörande för en företagsplats att fortsätta utveckla sitt näringsliv.

Digitalisering och IT är både en egen bransch och, precis som Innovation och omställning, en förutsättning för tillväxt inom alla branscher.

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen

Område	Syssel-satta	Andel +55	Andel gymnasie-utbildade	Andel kvinnor	Andel utrikes-födda	Antal arbets-lösa*	Förändring arbets-lösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Systemutvecklare	760	17%	14%	19%	10%	109	+17%	140	-3%
Övr IT-komp	537	26%	33%	29%	9%	21	+31%	35	-41%
Supporttekniker	204	16%	54%	19%	3%	115	+11%	37	-81%
Driftstekniker IT	165	27%	57%	19%	7%	92	-12%	72	+80%

Nätverkstekniker	165	24%	54%	11%	3%	31	-9%	10	-69%
------------------	-----	-----	-----	-----	----	----	-----	----	------

Tabell 8. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland i viktiga yrken inom digitalisering och IT 2020. Arbets sökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen

- Det största yrkesområdet inom IT och digitalisering är Systemutvecklare. Det är också det yrke som har den högsta andelen med eftergymnasial utbildning, 86 procent.
- Hela yrkesgruppen förefaller ha svårt att attrahera kvinnor då endast 15 procent av de sysselsatta är kvinnor. Andelen anställda som är utrikes födda är också mycket lågt.
- Systemutvecklare och Supporttekniker är de yrken som har lägst andel som fyller 65 år inom 10 år, 17 respektive 16 procent.
- Antal nyanmälda platser inom respektive yrke ovan skulle kunna indikera att bristen minskat, i och med att antal anmälda arbetsplatsansökningar från arbetsgivare har minskat för alla yrken förutom Driftstekniker IT, jämfört med föregående år. Branschen vittnar dock om stort problem att få tag på arbetskraft. Andra kanaler används, som exempelvis att nyttja sina nätverk eller samverka med olika utbildningar och därmed få kontakt med studenter att rekrytera. Kompetensbristen leder i förlängningen till att till exempel konsultföretag inte kan ta på sig konsultuppdrag.

Besöksnäringen

För många ungdomar och nysvenskar är besöksnäringen den första vägen in på arbetsmarknaden och vägen till egen försörjning. Besöksnäringen drabbades hårt av pandemin och många förlorade sin anställning. Branschen lider därför idag av kompetensbrist i och med att arbetskraft sökt sig vidare till andra branscher.

Statistiskt sett är besöksnäringen ingen egen näringsgren. Flera yrkesgrupper som arbetar inom besöksnäringen kategoriseras i andra näringsgrenar. Därför är statistiken inte heltäckande och det kan vara svårt att få en statistiskt rättvis bild över alla yrkeskategorier

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen.

Område	Sysselsatta	Andel +55	Andel gymnasieutbildade	Andel kvinnor	Andel utrikesfödda	Antal arbetslösa*	Förändring arbetslösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Städare	1 044	24%	54%	75%	47%	249	-3%	142	-3%
Restaurang och köksbiträde	1 009	14%	58%	63%	40%	269	-10%	228	-1%
Kock	537	20%	71%	48%	33%	172	-23%	202	+17%
Hovmästare	226	4%	62%	62%	20%	53	-37%	60	+173%

och servitörer									
Chefskock	30	17%	63%	17%	37%	9	-44%	4	+300%

Tabell 9. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland inom besöksnäringen 2020. Arbetsökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändring mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen och Arbetsförmedlingen.

- Inom besöksnäringen finns två mycket stora yrkesgrupper som inte har så höga formella krav. Det gäller restaurang- och köksbiträde samt städare. De tre andra yrkesområdena har högre både formella och informella krav.
- Besöksnäringen är det yrkesområde som har den högsta andelen sysselsatta som inte fullföljt en gymnasieutbildning, 25 procent har endast en grundskoleutbildning.
- Av de sysselsatta inom yrkesområdet är 66 procent kvinnor men det skiljer sig kraftigt åt mellan yrken i branschen.
- Besöksnäringen är en näring som i jämförelse med andra yrkesgrupper anställer fler utrikesfödda. Högst andel är städare där 47 procent är födda utanför Sverige.
- Åldersstrukturen är ung där endast 4 % av hovmästare och servitörer är över 55 år.
- Den bild som framträder av branschen är att en stor andel av de anställda arbetar där tillfälligt. Antingen är det ungdomar som tar ett arbete innan de vet vad de ska inrikta sitt utbildnings- eller yrkessökande på eller så arbetar personer som inte kan få ett arbete med den utbildning de har.

Skola, vård och omsorg

Nedan tabell visar data för några viktiga yrken inom näringen.

Område	Syssel- satta	Andel +55	Andel gymnasie- utbildade	Andel kvinnor	Andel utrikes- födda	Antal arbets- lösa*	Förändring arbets- lösa	Antal nya platser*	Förändring nya platser
Undersköterskor hemtjänst	2 310	28%	85%	89%	33%	283	-7%	457	+592%
Grundskollärare	1 892	20%	14%	72%	17%	69	+5%	371	-35%
Förskollärare	1 649	23%	18%	94%	12%	29	-17%	287	+431%
Vårdbiträden	1 646	19%	62%	76%	45%	167	+31%	25	+4%
Personliga assistenter	1 247	23%	62%	76%	22%	128	-12%	210	-5%
Sjuksköterskor grundutbildade	878	15%	0%	87%	11%	12	+0%	1 955	+124%
Barnskötare	670	25%	77%	94%	16%	203	-6%	123	+146%
Undersköterskor vård- och avdelning	642	23%	78%	91%	27%	100	-15%	85	+57%
Eleassistenter	496	19%	64%	58%	25%	124	+5%	54	+50%

m.fl.									
Socialekreterare	424	18%	4%	88%	10%	26	-19%	160	+33%
Sjuksköterskor med specialistutbildning	371	44%	0%	95%	7%	10	+25%	344	+112%
Yrkeslärare	240	38%	22%	41%	5%	9	+29%	28	-33%
Kuratorer	155	30%	3%	88%	6%	9	-31%	20	-23%

Tabell 9. *Antalet unika personer och platser som varit anmälda vid Arbetsförmedlingen under perioden. Nyckeltal över sysselsatta i Gästrikland yrken inom skola, vård och omsorg 2020, Arbetssökande med utbildning i sökt yrke och anmälda platser till Af jan-juni 2022. Förändr. mot samma månader 2021. Källa: SCB-Monadatabasen, AF.

- Skola, vård och omsorg är den yrkesgrupp som sysselsätter flest inom området. Det rymmer både yrken som har låga eller inga formella kompetenskrav och yrken som kräver en eftergymnasial yrkesutbildning.
- När det gäller grund- och specialistutbildade sjuksköterskor, har samtliga en eftergymnasial utbildning. Arbetsgivaren har ingen möjlighet att anställa någon som inte formellt är behörig.
- Det är det yrkesområdet som har den största dominansen av kvinnor. Över 80 procent av de sysselsatta och 9 av 10 undersköterskor, förskollärare, barnskötare och sjuksköterskor med specialistutbildning är kvinnor. Lägst andel har det minsta yrket, yrkeslärare, där 41 procent är kvinnor.
- När det gäller andelen som fyller 65 år inom 10 år är andelen relativt högt för det största yrket, undersköterskor i hemtjänst men också för yrkeslärare, 28 respektive 38 procent. Den högsta andelen har sjuksköterskor med specialistutbildning, där knappt hälften är över 55 år.
- Två yrken intar en särställning. Det ena yrket är personlig assistent. Det är ett yrke som inte har ett formellt kompetenskrav. Detta har medfört att yrket är attraktivt för arbetssökande att söka, men att deras möjlighet att få ett arbete kan var svårt då vissa arbetsgivare kräver en undersköterskeutbildning. Andelen sysselsatta personliga assistenter som bara har en grundskoleutbildning är 16 procent.
- Vårdbiträden anställs ofta när det är svårt att finna och rekrytera en utbildad undersköterska. Det betyder att ett relativt stort antal som arbetar i yrket samtidigt som det inte finns någon efterfrågan på det i platsannonser.
- Det är en kraftig ökning av annonsering efter barnskötare och elevassistenter jämfört med föregående år.
- Brist på yrkeslärare ger följd effekter och påverkar både behovet av såväl breddning av utbudet som ökning av antalet i respektive utbildning. Bristen på yrkeslärare riskerar även påverka kvalitén i utbildning som i sin tur kan påverka avhopp och resultat.
- Största arbetsgivaren i länet, Gävle kommun, har tagit fram en kompetensförsörjningsplan för sina anställda. I planen finns en prognos framtagen för yrken med störst kommande rekryteringsbehov. Inom vård och omsorg är behovet minst ca 200 personer/år totalt sett och inom skola ca 180 personer/år. Rekryterings- och kompetensbehovet är också stort för vissa specialityrken och för chefer.

 [Kompetensförsörjningsplan 2021 22.pdf](#)

Förslag på uppdrag att arbeta vidare med:

Utifrån den kartläggning som har gjorts föreslås fortsatt arbete med nedan uppdrag. Uppdragen redovisas i maj 2023.

1. att ge Utbildning Gävle i uppdrag att tillsammans med Styrnings & stöd utveckla vägledningen inför val av yrkeskarriär. Arbetet bör inledas med en kartläggning över vilka aktiviteter som görs idag. Uppdraget ska resultera i en plan för vad som behöver göras ytterligare eller annorlunda för att stärka elevers valkompetens.
2. att ge Utbildning Gävle i uppdrag att tillsammans med Styrning & stöd och Valfärd Gävle kartlägga samverkan mellan yrkesutbildningar och näringslivet. Kartläggningen ska vara ett underlag till åtgärder för hur gymnasiala yrkesutbildningar skall utvecklas både vad gäller volym och relevans. Kartläggningen ska också vara ett underlag till hur samverkan mellan yrkesutbildningar och näringslivet kan stärkas.
3. att ge i uppdrag till Utbildning Gävle att tillsammans med Styrning & stöd och Valfärd Gävle kartlägga samverkan mellan högskoleförberedande gymnasieprogram, akademien och näringslivet. Åtgärder ska tas fram i syfte att öka antalet elever som går vidare till högre utbildning från högskoleförberedande gymnasieprogram. Åtgärder ska även tas fram för hur samverkan med till exempel Högskolan i Gävle kan stärkas. Kartläggningen bör även omfatta samarbete med Yrkeshögskolan.
4. att ge i uppdrag till Utbildning Gävle att genomföra en ekonomisk analys i syfte att jämföra kostnader för fler yrkesutbildningar kontra kostnader för personer i arbetslöshet utifrån låg anställningsbarhet. Uppdraget omfattar även omvärldsbevakning och att samla goda exempel hos kommuner som lyckats öka andelen som går vidare till högre studier (exempelvis Karlstad). Den ekonomiska analysen blir ett kompletterande underlag för att dimensionera utbildningar i syfte att möta nuvarande och kommande kompetensförsörjningsbehov.
5. att ge i uppdrag till Styrning & Stöd att tillsammans med Utbildning Gävle och Valfärd Gävle ta fram en kompletterande analys, där ytterligare efterfrågade kompetenser med krav på eftergymnasial utbildning kartläggs.